

مسجد و ارتباط آن با جوانان شهید انقلابی

مرتضی اسدی (دانش آموخته سطوح عالی حوزه)

در نظام اجتماعی اسلام، مسجد، بیت الله و یک رکن اساسی است. بیشتر همایش‌های اجتماعی در مساجد انجام می‌شود. در آیات و روایات فراوانی به روشنی شاهد تشویق و ترغیب مردم برای حضور در مسجد هستیم و این بدان معنی است که اسلام می‌خواهد کانون مسلمانان در اجتماع، مساجد باشند.

هنگامی که به قرآن مراجعه می‌کنیم؛ می‌بینیم که واژه مسجد ۲۸ بار در قرآن کریم آورده شده و در بیان جایگاه ویژه مسجد نزد خداوند متعال می‌خوانیم: «وَ أَنْ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا»؛ مساجد از آن خداست، پس هیچ کس را با خدا نخوانید!^۱ همچنین قبله مسلمانان همواره مسجد بوده است؛ مسجد الاقصی و مسجد الحرام، مرکز برنامه‌های عبادی و بزرگ‌ترین همایش اجتماعی مسلمانان بود.

پیامبر اعظم (ص) برای روشن کردن جایگاه مسجد و معرفی آن به عنوان پایگاه اصلی مسلمانان در گردهمایی‌ها، تصمیم‌گیری‌های اساسی، برنامه‌های عبادی، قضاوت‌ها و... در نخستین روزهای استقرارشان در مدینه، مسجد النبی را بنیان نهادند؛ که مرکز حضور اجتماعی مردم و جوانان پرشور مسلمانان شد.

پیشوایان الهی مسلمانان، با گفتار و کردار خود بارها نقش و اهمیت مساجد را برای مردم بازگو می‌کردند. نکته مهم و قابل تأمل این است که بیشتر جوانان به این آموزه‌ها اقبال داشتند، و با صفا و صداقت، در عمل به این آموزه‌ها پیش قدم می‌شدند. برای تبرک جستن به کلام نورانی این بزرگواران، تنها بخشی از این روایات را بیان می‌کنیم. رسول اکرم (ص) درباره حضور در مسجد می‌فرماید: «در تورات نوشته شده که خانه من [خداوند متعال] بر روی زمین، مساجد است. خوش به حال کسی که در منزلش تطهیر کند و سپس برای زیارت من وارد خانه من شود. صاحب‌خانه میهمان را اکرام می‌کند».^۲

امام صادق (ع) می‌فرماید: «هر کس برای عبادت خدا وارد مسجد شود، خداوند او را از زائران خود قرار می‌دهد؛ پس بسیار به مسجد بروید تا بیشتر زائر خدا شوید».^۳

حتی مهم‌ترین گردهمایی در مسجد، یعنی نماز جماعت که نقش‌های تربیتی مهمی مانند دعوت به اتحاد و یکپارچگی، تمرین ولایت‌پذیری، تشویق به همدلی و هماهنگی در امور، نظم و ترتیب، نظافت و... را دارد. امر مهمی است تا مسلمانان اهتمام ورزند و در مسجد حاضر شوند؛ چنان‌که پیامبر اکرم (ص) فرمودند: «هر کس برای خواندن نماز جماعت، گامی به سوی مسجد بردارد، هر قدمش هفتاد هزار ثواب دارد و خداوند درجه او را به نسبت این ثواب‌ها، بلند و رفیع گرداند؛ اگر در حال رفتن به مسجد بمیرد؛ خداوند هفتاد هزار فرشته را وکیل می‌کند که برای او استغفار کنند».^۴

در طول تاریخ مسجد نقش مهمی در تربیت جوانان داشته است؛ حضور در مساجد و یادگیری آموزه‌های جان‌بخش اسلام در آن مکان مقدس، سبب گرایش به اجرای احکام اسلام و گسترده شدن آن در جوامع شده است. این گرایش

جوانان مؤمن که خود را سربازان اسلام می‌دانند، حتی به انقلاب‌های گوناگونی منجر شده است که مصادیق فراوانی در تاریخ جوامع دارد.

یکی از انقلاب‌های شکوهمند و بی‌سابقه در صد سال اخیر، انقلاب اسلامی مردم ایران بود که جوانان و نوجوانان مسجدی، با هدایت و راهنمایی روحانیت مبارز، از ارکان اساسی و جدانشدنی پیروزی این انقلاب کبیر بودند.

حضور جوانان در مساجد، تهدیدی جدی برای رژیم طاغوت بود. طاغوتیان به اندازه‌ای از مسجد و اهل آن به ویژه جوانان ترس داشتند که؛ مزدوران خود را همواره برای مراقبت از فعالیت‌های جوانان انقلابی و گزارش آن به سازمان‌های امنیتی رژیم، به کار می‌گماشتند. مساجد پایگاهی بود برای جوانان انقلاب و مرکز برنامه‌ریزی برای مبارزاتی که صورت می‌گرفت. محلی برای تحصن، بزرگداشت و زنده نگه‌داشتن یاد شهدای انقلاب، افشاگری برضد طاغوتیان، سخنرانی‌های شورانگیز انقلابیون، سازماندهی تظاهرات و مبارزه و...

حضرت امام خمینی(ق) در راهنمایی‌های خود، با یادآوری نقش مهم مساجد برای مردم و به خصوص جوانان؛ آنان را به کانون مساجد فرا می‌خواندند: «لازم است به مؤمنین و مسلمانان تذکر دهید در مساجد جهت انجام فرایض دینی و شعائر مذهبی اجتماعاتشان را زیاده‌تر و منظم‌تر کنند؛ چون بهترین وسیله مبارزه، همین اجتماعات منظم است که به وسیله آنها در اعلاى کلمه طيبه اسلام کوشش می‌شود»^۵

ایشان در طول نهضت الهی خود بارها خواستار فعالیت انقلابیون در مساجد بودند: «بر علما و خطبای اسلام است که در مساجد و محافل، نقشه‌های پشت پرده دستگاه [رژیم طاغوت] را به ملت برسانند».^۶

رهبر فرزانه انقلاب، نیز با تأکید بر حضور جوانان انقلابی در مساجد، یکی از عوامل پیروزی در انقلاب را چنین تبیین می‌فرماید: «یکی از علل پیروزی این انقلاب مبارک در ایران اسلامی و یا لاقلاً سهولت این پیروزی، این بود که مردم به مساجد اقبال پیدا کردند؛ جوانان مساجد را پر کردند».^۷

با این حضور جوانان بود که مبارزه‌ها با حال و هوای دیگری دنبال می‌شد. شور و شعور جوانان مؤمن و مسجدی، نیروی مضاعفی بود که به یاری مردم و امام می‌آمد و چه بسیار جوانانی که در این انقلاب مقدس، ره صد ساله را در یک شب پیمودند؛ و در مقابل حضرت سیدالشهدا(ع) سرافراز شدند و به خیل شهدای اسلام پیوستند. یاران جوانی که حضرت روح الله در سال ۴۲ نوید آنان را داده بود، در سال ۵۷ انقلاب را با خون خود تأیید کردند. بسیاری از شهدای انقلاب، جوانان برومند این سرزمین بودند و ۹۵ درصد شهدای انقلاب، مسجدی بودند؛^۸ یعنی بیشتر شهدای انقلاب اسلامی، جوانان مسجدی بودند. جوانانی که نامشان بر تارک ایران زمین نقش بسته است و می‌درخشد و هر ایرانی باید با دیدن نام آنان، بر خود بیالد و بر کینه‌جویان فخر بفروشد.

پیوندی که بین جوانان شهید انقلاب و خداوند متعال در مساجد بسته شد، سرّی از اسرار الهی است که با هیچ معیاری سنجیدنی نیست. این جوانان عشق و عقل را یک‌جا داشتند و آن دو را نقیض هم نمی‌دانستند؛ چرا که در سنگر مساجد آموختند: «باید برای عشق، عاقلانه مبارزه کرد».

پی‌نوشت:

۱. جن: ۱۸.

۲. مجلسی، محمدباقر؛ بحارالانوار؛ ج ۸۳، ص ۳۸۳.

۳. همان.

۴. مجلسی، محمد باقر؛ بحارالانوار؛ ج ۸۳، ص ۳۸۴.

۵. صحیفه امام؛ ج ۱، ص ۳۱۳، نامه تشکر به آقای محمد تقی عالمی دامغانی (تبریک بازگشت امام به قم)، ۳ اردیبهشت ۱۳۴۳.

۶. صحیفه امام؛ ج ۲، ص ۴۸۵، پیام به علما و امت مسلمان ایران (نقشه‌های رژیم برای محو اسلام و قرآن)، ۲۳ اسفند ۱۳۵۲.

۷. بیانات در دیدار علما، طلاب و مردم قم: ۱۹ دی ۱۳۷۵.

۸. نیکی ملکی، حجت الله؛ مدیر دفتر مطالعات و پژوهش امور مساجد.